

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

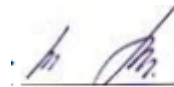
Кременець 2018

Кравець Л. М. Педагогіка: [робоча програма для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / Л.М. Кравець, В.Г. Мазурок. Кременець, 2018. 24 с.

Розробники: Мазурок В.Г., кандидат педагогічних наук, доцент;
Кравець Л.М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки та психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології.
Протокол № 1 від 31 серпня 2018 року.

Завідувач кафедри педагогіки та психології:

Л.М. Кравець

31 серпня 2018 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 7	Спеціальність: 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) Освітній рівень: перший (бакалаврський)	1, 2	1, 2
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
		2, 3	2,3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; 2 самостійної роботи студента – 4,3; 3,3		Лекції	
		52 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		54 год.	12 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
	134 год.	212 год.	
Форма контролю: екзамен, залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання – 44,2% – 55,8%;
- для заочної форми навчання – 11,7% – 88,3%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Впровадження в практику життя особистісно-орієнтованої освіти в умовах розбудови незалежної України висуває високі вимоги до підготовки вчителя, формування його професійної спрямованості. Якість підготовки вчителя залежить від реального використання всього того, що нагромадила за останній час світова і вітчизняна педагогічна наука.

Виходячи з того, що педагогіка є науковою базою професійної підготовки майбутнього вчителя, основним критерієм відбору матеріалу, який включений в програму, є його конкретна наукова значимість і цінність для практики педагогічної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка» розвиток у майбутніх учителів педагогічного мислення, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, навчання їх творчих підходів до розв'язання нестандартних педагогічних ситуацій, уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до

педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання. Це можливо при свідомому і творчому засвоєнні майбутніми фахівцями педагогічних знань як знань дієвих, закріплених у практичній діяльності студента.

Загальні компетентності:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні, діяти на основі етичних правил та академічної доброчесності.

ЗК10. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність усвідомлювати соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя біології та основ здоров'я.

ФК2. Здатність проектувати і провадити освітній процес із врахуванням сучасного розвитку суспільства та особистісної характеристики учня.

ФК3. Здатність оперувати категоріально-поняттєвим апаратом сучасної психології та педагогіки.

ФК4. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку.

ФК5. Здатність проявляти креативність у розробці навчально-методичних матеріалів та здійсненні педагогічних досліджень.

ФК11. Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнення й освітні потреби учнів.

ФК13. Здатність керуватися у професійно-педагогічній діяльності міжнародними та вітчизняними нормативно-правовими документами.

ФК14. Здатність трансформувати і впроваджувати прогресивний педагогічний досвід у власній професійній діяльності.

ФК15. Здатність ефективно комунікувати, формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у спільноті педагогічного колективу і класу, формувати команду, мотивувати інших до досягнення поставлених цілей.

Програмні результати:

РН1. Осмислювати соціальну значущість педагогічної професії, підвищувати особистісний і професійний розвиток, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач.

РН2. Вміти використовувати різноманітні ресурси для пошуку потрібної інформації, критично аналізувати й опрацьовувати інформацію з метою використання її у сфері професійної діяльності із дотриманням принципів академічної доброчесності.

РН5. Демонструвати концептуальні знання з історії, основ філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості та використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

РН6. Знати загальну структуру педагогічної та освітньої діяльності; розуміти психологічні механізми та закономірності, які лежать в основі виховання особистості, характеризувати психологічні особливості педагогічного спілкування та функціонування педагогічного колективу.

PH7. Уміти встановлювати комунікативний контакт із учнями із врахуванням їх індивідуальних особливостей та збереження належного рівня психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

PH15. Вміти здійснювати об'єктивну діагностику навчальних досягнень, контроль й оцінювання результатів навчальної діяльності учнів.

PH16. Вміти організовувати та забезпечувати діяльність учнів на уроках та в позаурочний час із дотриманням правил і рекомендацій щодо здоров'язбереження.

PH17. Уміти використовувати основні нормативні документи в галузі освіти для здійснення професійної діяльності.

PH18. Уміти організувати роботу у позашкільних закладах учнівської молоді, літніх дитячих оздоровчих таборів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усьог о	У тому числі				усього	У тому числі			
Л		П	Лаб.	С.р.	Л		П	Лаб.	С.р.	
МОДУЛЬ 1. Історія педагогіки										
Змістовий модуль 1. Історія світової педагогічної думки										
Тема 1. Педагогіка Стародавнього світу. Розвиток шкільництва і педагогічних ідей у Середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації.	12	2	2		8	15	2			13
Тема 2. Стан освіти і розвиток зарубіжної педагогічної науки (XVII – перша половина XIX ст.) Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX – першої половини XXI ст.	12	2	2		8	14				14
Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в Україні з давніх часів по XV ст. Шкільництво і педагогічна думка України XVI– XVIII в ст.	12	2	2		8	15	2			13
Тема 4. Освіта і педагогічна думка України XIX ст. Шкільництво і педагогічна думка України XX ст.– XXI ст.	15	2	4		9	16		2		14
Разом за змістовим модулем 1	51	8	10		33	60	4	2		54
МОДУЛЬ 2. Педагогіка										
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки										
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки.	8	2	2		4	8				8
Тема 2. Розвиток, визховання і формування особистості.	8	2	2		4	10		2	2	6
Тема 3. Наукові дослідження – шлях до вирішення проблем педагогіки	9	2	2		5	4				4
Тема 4. Мета і ідеал виховання.	2	2				3				3
Разом за змістовим модулем 1	27	8	6		13	25	2	2		21
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи виховання										

Тема 5. Суть процесу виховання.	11	2	2		7	12				12
Тема 6. Закономірності та принципи виховання.	13	2	2		9	9		2		7
Тема 7. Методи виховання.	8	2	2		4	6				6
Тема 8. Зміст виховання у національній школі.	8	2	2		4	15				15
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8		24	42		2		40
Змістовий модуль 3. Змістовий компонент виховного процесу										
Тема 9. Позакласна і позашкільна виховна робота. Вчитель – класний керівник.	13	2	2		9	7				7
Тема 10. Особистість і колектив.	8	2	2		4	6				6
Тема 11. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.	10	2	2		6	9				7
Разом за змістовим модулем 3	31	6	6		19	22				20
Змістовий модуль 4. Теоретичні основи навчання										
Тема 12. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання.	10	2	2		6	19		2		13
Тема 13. Закономірності та принципи навчання.	9	2	2		5	8		2		6
Тема 14. Зміст освіти.	10	2	2		6	7				7
Разом за змістовим модулем 4.	29	6	6		17	34	2	2		26
Змістовий модуль 5. Методи, форми навчання. Контроль навчально-пізнавальної діяльності										
Тема 15. Методи і засоби навчання.	12	4	4		4	15				15
Тема 16. Форми організації навчання.	14	4	4		6	8				8
Тема 17. Контроль та оцінювання результатів навчально – пізнавальної діяльності учнів.	8	2	2		4	9		2		7
Разом за змістовим модулем 5.	34	10	10		14	32		2		32
Змістовий модуль 6. Школознавство										
Тема 18. Система освіти в Україні.	8	2	2		4	7				7
Тема 19. Управління системою освіти і школою.	13	2	4		7	11	2	2		7
Тема 20. Методична робота в школі.	7	2	2		3	7				7
Разом за змістовим модулем 6	28	6	8		14	25	2	2		21
Усього годин за II модулем	189	44	44		101	180	12	8		160
Усього	240	52	54		134	240	16	12		212

4. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Змістовий модуль I. Історія практичної і теоретичної педагогіки зарубіжних країн з давніх часів до сучасності

Тема 1. Педагогіка стародавнього світу розвиток шкільництва і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху відродження та реформації

Предмет, завдання, значення та структура курсу історії педагогіки. Виникнення виховання. Різні його концепції. Виховання у первісному суспільстві. Зародження виховання як особливого виду практичної діяльності. Виховання і навчання в державах Стародавнього Сходу (Шумер, Єгипет, Індія, Китай). Системи виховання і навчання у державах Стародавньої Греції. Виховання і школа в стародавньому Римі. Наука і освіта Середньовіччя. Особливості освітньо-виховної практики: церковні школи, міські школи, лицарське виховання. Педагогічна думка. Схоластика як філософська течія. Виникнення і розвиток університетської освіти. Школа і педагогічна теорія епохи Відродження. Єзуїтське виховання.

Тема 2. Стан освіти і розвиток зарубіжної педагогічної науки (XVII – перша половина XIX ст.) Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX – першої половини XXI ст.

Життя, педагогічна діяльність і світоглядні основи педагогіки Я.-А. Коменського. Стан народної освіти в Англії XVII ст. Критичне ставлення до нього передових діячів країни. Педагогічні погляди Джона Локка. Характеристика французького просвітництва XVII ст. Ж.-Ж. Руссо про природне і вільне виховання. Освітня діяльність педагогів-філантропів: Й. Б. Базедова і Х.-Г. Зальцмана. Неогуманізм В. Гумбольдта. Практична і теоретична діяльність Й.-Г. Песталоцці в галузі виховання. Педагогічна теорія Й.-Ф. Гербарта. Практична і теоретична педагогічна діяльність Ф.-А. Дістервега. Теорія «громадянського виховання» і «трудової школи» (Г. Кершенштейнер); експериментальна педагогіка (Е. Мейман, В.А. Лай); теорія «вільного виховання» (Е. Кей, М. Монтессорі); прагматична педагогіка (Д. Дьюї); теорія «нового виховання» і «нових шкіл» (С. Редді, С. Френе, Ж.-О. Декролі). Вальдорфська педагогіка (Р. Штайнер). Особливості розвитку освітньої справи в провідних зарубіжних країнах (США, Японія, Англія, Франція, Німеччина).

Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в Україні з давніх часів по XV ст. шкільництво і педагогічна думка України в XVI–XVIII ст.

Виховання і навчання дітей в дохристиянський період. Освіта в Київській Русі. Стан освіти в українських князівствах у період монголо-татарської навали, литовсько-польської експансії. Освітня діяльність й педагогічні ідеї Ю. Дрогобича і П. Русина. Українські культурно-освітні осередки XVI-XVII ст. Острозька православна школа (академія). Братські школи. Києво-Могилянська академія. Козацька педагогіка. Освітня політика Польщі на Правобережній та Західній Україні. Єзуїтські, василіанські школи, Львівський університет як осередок денационалізації. Педагогічні ідеї Ф. Прокоповича та Г. Сковороди.

Тема 4. Освіта і педагогічна думка України XIX ст. шкільництво і педагогічна думка України XXI ст.

Освіта і педагогічна думка України першої половини XIX ст. Педагогічні ідеї І. Котляревського. Ідея національної школи в програмних документах Кирило-Мефодіївського братства. Культурно-освітня діяльність членів «Руської трійці». Педагогічні ідеї Т. Шевченка, О. Духновича, Ю. Федьковича. Практична і теоретична педагогічна діяльність К. Ушинського. Характеристика шкільництва підавстрійської

України. Освітня роль товариства «Просвіта», Літературного товариства ім. Т. Шевченка, молодіжних товариств. Педагогічна думка України II пол. XIX ст. Педагогічні ідеї П. Куліша, І. Франка, М. Корфа, Х. Алчевської, Б. Грінченка, Л. Українки, М. Коцюбинського та ін. Педагогічні погляди С. Русової, Г. Ващенко. Особливості роботи шкіл України у воєнних умовах. Відбудова і розвиток шкільної системи в післявоєнний період. Життя і педагогічна діяльність А. Макаренка. Життя і педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Стан освіти, школи та педагогічної думки в Україні у 70-90 рр. XX ст. Національна школа та національна система виховання у період будівництва незалежної держави.

МОДУЛЬ 2. Педагогіка

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки

Педагогіка як наука і як навчальна дисципліна. Виникнення педагогіки. Етапи розвитку педагогіки: донауковий (народна педагогіка); етап виникнення теоретичних концепцій виховання, освіти (духовна педагогіка); етап розвитку педагогічної науки (світська педагогіка). Джерела педагогіки.

Предмет і завдання педагогіки. Функції педагогічної науки: науково-теоретична, організаційно-практична, прогностична. Основні категорії педагогіки: педагогічний процес, виховання, навчання, освіта, розвиток.

Система педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки педагогіки.

Вчитель нової української школи. Функції та вимоги до нього.

Тема 2. Розвиток, виховання і формування особистості

Особистість як предмет дослідження психологічної та педагогічної наук. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» як характеристики людини.

Розвиток і формування особистості. Основні напрями, рушійні сили розвитку. Фактори розвитку: спадковість, середовище, виховання. Поняття соціалізації особистості. Роль провідної діяльності у формуванні особистості.

Закономірності розвитку особистості.

Проблема вікової періодизації в педагогічній науці. Вікові етапи розвитку особистості школяра, їх особливості.

Народна педагогіка про чинники формування особистості, їх особливості та взаємозв'язок.

Тема 3. Наукові дослідження – шлях до вирішення проблем педагогіки

Поняття про наукові дослідження.

Методи науково педагогічного дослідження: емпіричні (педагогічне спостереження, бесіда, анкетування, інтерв'ю, педагогічний експеримент, вивчення документації навчально-виховного процесу, рейтинг, узагальнення незалежних характеристик, вивчення продуктів діяльності, соціометрія, аналіз результатів діяльності учня); теоретичні (аналіз і синтез, індукція і дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація); математичні методи і статистичні методи (реєстрування, ранжування, моделювання, вимірювання).

Етапи дослідження. Вибір і формування проблем дослідження. Об'єкт і предмет дослідження, їх зв'язок з проблемою. Гіпотеза теоретична і практична, її доведення. Завдання дослідження, їх вирішення у процесі дослідження.

Тема 4. Мета і завдання виховання

Поняття про мету виховання, її об'єктивний характер. Проблема мети виховання в історичному розвитку: Г.С. Сковорода, К.Д. Ушинський, О.В. Духнович,

Т.Г. Шевченко, І.Я. Франко, Г.Г. Ващенко, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський про мету виховання. Ідеал українського виховання. Значення ідеалу для формування особистості. Форми прояву ідеалу. Основні характеристики ідеалу. Поняття про національні цінності. Діалектичний взаємозв'язок понять мети та ідеалу виховання.

Державні та освітянські документи про мету та завдання виховання.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи виховання

Тема 5. Суть процесу виховання

Процес виховання, його особливості, структурні елементи, компоненти та рушійні сили. Етапи виховного процесу, роль педагога на кожному з них.

Самовиховання як вищий етап процесу виховання. Педагоги-класики про самовиховання особистості. Організація процесу самовиховання: умови, етапи, прийоми. Суть процесу перевиховання. Функції та принципи перевиховання. В.О. Сухомлинський про важковиховуваність учнів. Типи важковиховуваних дітей. Корекція важковиховуваності. Етапи процесу перевиховання.

Результати процесу виховання. Критерії та рівні вихованості школярів.

Шляхи підвищення ефективності виховного процесу в сучасній школі.

Тема 6. Закономірності та принципи виховання

Загальні закономірності процесу виховання: зовнішні та внутрішні.

Поняття про принципи виховання. Класифікація принципів виховання, їх характеристика. Принципи національного виховання: народності, культуровідповідності, природо-відповідності, гуманізації виховання, демократизації виховання, безперервності виховання, етнізації, інтегративності вимог та ін.

Ідея народності виховання у працях К.Д. Ушинського, М.П. Драгоманова, С.Ф. Русової, Б.Д. Грінченка.

Взаємозв'язок принципів виховання та шляхи їх реалізації в сучасній школі.

Народна педагогіка про принципи виховання.

Тема 7. Методи виховання

Поняття про метод, прийом та засіб виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання в історії педагогічної науки.

Методи формування свідомості особистості: словесні методи (бесіда, лекція, розповідь, диспут, пояснення, інструктаж), метод прикладу. Характеристика методів.

Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки: педагогічна вимога, громадська думка, вправи, доручення, виховуючі ситуації. Характеристика методів.

Методи стимулювання діяльності та поведінки: змагання, заохочення, покарання. Характеристика методів.

Умови оптимального вибору та ефективного застосування методів виховання.

Народна педагогіка про методи виховання.

Тема 8. Зміст виховання у національній школі

Поняття про зміст виховання, його особливості в національній школі.

Розумове виховання школярів: завдання, зміст, шляхи здійснення. Формування основ наукового світогляду – мета розумового виховання. Методика виявлення рівня сформованості світогляду учнів.

Трудове виховання. Види трудової діяльності учнів. Система трудового виховання в школі. Завдання профорієнтаційної роботи з учнями, її компоненти, етапи.

Естетичне виховання школярів. В.О. Сухомлинський про естетичне виховання засобами природи й мистецтва. Завдання, зміст і засоби естетичного виховання. Екологічне виховання.

Фізичне виховання: завдання, зміст, форми та засоби.

Моральне виховання школярів: завдання, зміст. Громадянське виховання.

Правове виховання. Робота з профілактики правопорушень серед неповнолітніх. Проблема булінгу у школі. Виховання толерантності у школярів.

Статеве виховання і підготовка до сімейного життя. Завдання та зміст статевого виховання. Роль сім'ї у статевому вихованні дітей. Форми роботи школи та сім'ї з питань статевого виховання школярів.

Народна педагогіка про зміст виховання. Використання народних традицій у виховному процесі національної школи.

Змістовий модуль 3. Змістовий компонент виховного процесу

Тема 9. Позакласна і позашкільна виховна робота. Вчитель – класний керівник

Позакласна та позашкільна виховна робота, її основні напрямки, завдання.

Масові, групові та індивідуальні форми позакласної виховної роботи. Структура позашкільної освіти та виховання. Позашкільні навчально-виховні заклади, основні напрямки їх діяльності.

Вчитель-класний керівник, вимоги до його особистості. Функції та зміст роботи класного керівника. Методика проведення годин класного керівника. Планування та облік виховної роботи з учнями.

Тема 10. Особистість і колектив

Поняття про колектив, його ознаки. Функції виховного колективу. Теорія колективу у педагогічній спадщині А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського.

Виховання особистості в колективі як педагогічна проблема. Стадії розвитку учнівського колективу. Педагогічне управління процесом формування колективу.

Учнівське самоврядування в школі та класі. Органи самоврядування, їх функції. Формальні та неформальні групи в учнівському колективі. Формування навичок командного підходу.

Характеристика існуючих дитячих та юнацьких громадських організацій.

Тема 11. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості

Роль сім'ї у формуванні особистості дитини. Типи сім'ї: історичні та сучасні. Завдання, зміст та умови сімейного виховання.

Форми взаємодії школи та сім'ї з метою педагогічної освіти батьків та їх залучення до роботи школи. Органи батьківської громадськості в школі. Умови успішної співпраці школи з батьками учнів.

Роль школи у координації та об'єднанні зусиль суспільних інститутів у вихованні дітей.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи навчання

Тема 12. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання

Історія розвитку дидактики. Предмет і завдання сучасної дидактики. Функції дидактики. Зв'язок дидактики з іншими науками.

Основні категорії дидактики: освіта, навчання, викладання, учіння, самоосвіта, знання, уміння, навички, принципи навчання, методи, форми навчання.

Основні дидактичні концепції. Дидактичні системи Й.-Ф. Гербарта, Дж. Дьюї. Сучасні дидактичні системи.

Українська народна дидактика, її завдання та зміст.

Поняття про процес навчання, його особливості. Загальна характеристика процесу навчання: основні компоненти, функції, рушійні сили.

Діяльність учнів на уроці. Особливості учіння. Структура процесу засвоєння знань учнями: сприймання, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування.

Структура діяльності вчителя. Особливості викладання. Вимоги до вчителя як організатора і керівника навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Аналіз зарубіжних концепцій навчання.

Тема 13. Закономірності та принципи навчання

Поняття про закони та закономірності навчання. Зовнішні та внутрішні закономірності процесу навчання.

Проблема принципів навчання в історії дидактики. Дидактичні принципи та їх класифікація. Характеристика системи принципів навчання. Нетрадиційні принципи навчання. Реалізація принципів у навчально-виховному процесі школи.

Народна педагогіка про принципи навчання.

Тема 14. Зміст освіти

Поняття про зміст освіти, його компоненти. Теорія розвитку змісту освіти. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. Вимоги до визначення змісту освіти.

Види освіти: загальна, політехнічна, професійна. Основні документи, що відображають зміст шкільної освіти: навчальний план, навчальна програма, навчальний підручник і посібник. Принципи побудови підручника.

Шляхи удосконалення змісту шкільної освіти.

Змістовий модуль 5. Методи, форми навчання. Контроль навчально-пізнавальної діяльності

Тема 15. Методи і засоби навчання

Поняття про метод і прийом навчання. Поняття «метод навчання» в історії дидактики. Проблема методів навчання у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Основні функції методів навчання. Різні наукові підходи до класифікації методів навчання.

Характеристика основних груп та окремих методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів. Методи стимулювання та мотивації навчальної діяльності. Методи контролю й самоконтролю у навчанні. Проблема вибору методів навчання та їх комплексного застосування.

Засоби навчання, вимоги щодо їх використання.

Основні види навчання в сучасній школі: пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, комп'ютерне. Взаємодія вчителя та учнів при використанні різних видів навчання.

Поняття про технологію навчання. Основні компоненти технології навчання. Технології навчання в сучасній школі.

Тема 16. Форми організації навчання

Поняття про форми організації навчання. Теоретичне обґрунтування класно-урочної системи навчання у працях Я.А. Коменського. Виникнення класно-урочної системи навчання в Україні.

Урок форма організації навчання. Ознаки уроку. Вимоги до сучасного уроку. Типологія уроків. Дидактична характеристика основних структурних елементів уроків різних типів.

Підготовка вчителя до уроку, самоаналіз його результатів.

Позаурочні форми організації навчання, їх характеристика.

Тема 17. Контроль та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Суть і завдання контролю у навчальному процесі. Основні принципи контролю знань. Функції контролю. Види контролю знань.

Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень школярів. Рівні навчальних досягнень. В.О. Сухомлинський про оцінювання знань школярів.

Характеристика бальної системи оцінювання знань. Сучасні пошуки шляхів удосконалення перевірки та оцінки знань учнів

Змістовий модуль 6. Школотзнавство

Тема 18. Система освіти в Україні

Поняття про систему освіти в Україні. Основні принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти, її компоненти.

Загальна середня освіта як основна ланка всебічного розвитку особистості. Типи загальноосвітніх навчальних закладів.

Основні напрямки реформування освіти в Україні.

Тема 19. Управління системою освіти і школою

Предмет школотзнавства як науки. Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом: принципи, методи, функції управління. Структура та функції органів управління освітою.

Школа як педагогічна система і об'єкт наукового управління. В.О. Сухомлинський про управління школою. Положення про загальноосвітній навчальний заклад як основа системи управління та керівництва школою. Внутрішньошкільне керівництво. Вимоги до керівника закладу освіти.

Планування та облік роботи школи.

Поняття про внутрішньошкільний контроль. Зміст контролю, вимоги до нього. Види контролю. Форми та методи внутрішньошкільного контролю.

Поняття про інспектування як систему державного контролю за якістю діяльності навчального закладу. Структура шкільної інспекції. Функціональні обов'язки інспектора шкіл. Зміст роботи шкільної інспекції.

Особливості організації та проведення інспектування.

Ліцензування та атестація загальноосвітніх навчальних закладів.

Тема 20. Методична робота в школі

Роль методичної роботи у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Функції методичної роботи. Завдання та зміст методичної роботи.

Основні форми методичної роботи з вчителями, їх характеристика. Вимоги до організації самоосвіти педагогів. Групові та масові форми методичної роботи: відкриті уроки, взаємовідвідування, робота предметних комісій та ін. Нетрадиційні форми методичної роботи. Робота методичного кабінету школи.

Підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів. Атестація педагогічних працівників.

5. Теми семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
МОДУЛЬ 1. Історія педагогіки			
1.	Виникнення виховання, школи і педагогіки в світовій суспільній цивілізації. Школа й педагогіка епох Середньовіччя, Відродження та Реформації.	2	
2.	Західноєвропейська педагогіка XVII – першої половини XIX ст. Загальні тенденції світової педагогіки кінця XIX – першої пол. XXI ст.	2	
3.	Школа й педагогіка Київської Русі та епохи українського Відродження. Шкільникова педагогічна думка України у XVI-XVIII.	2	
4.	Освіта і педагогічна теорія України в XIX ст. Шкільництво і педагогічна думка України в XX ст.– XXI ст.	4	2
	Разом за модулем 1	10	2
МОДУЛЬ 2. Педагогіка			
1.	Педагогіка як наука, її становлення та розвиток.	2	2
2.	Розвиток і формування особистості.	2	
3.	Наукові дослідження – шлях до вирішення проблем педагогіки	2	
4.	Мета та ідеал виховання. Суть процесу виховання.	2	
5.	Основні закономірності та принципи виховання.	2	2
6.	Методи виховання.	2	
7.	Характеристика основних напрямів змісту виховання у національній школі.	2	
8.	Організаційні форми виховної роботи. Вчитель – класний керівник.	2	
9.	Виховання особистості в колективі.	2	
10.	Родинне виховання. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні дітей та молоді.	2	
11.	Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання.	2	2
12.	Закономірності та принципи навчання.	2	
13.	Зміст освіти в національній школі.	2	
14.	Методи та засоби навчання.	2	
15.	Види та технології навчання у сучасній школі.	2	
16.	Форми організації навчання.	2	
17.	Організація сучасного уроку.	2	
18.	Контроль та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.	2	2
19.	Система освіти в Україні.	2	2
20.	Управління системою освіти та школи.	2	
21.	Внутрішньошкільний контроль.	2	
22.	Методична робота в школі.	2	
	Разом за модулем 2	44	10
	Всього	54	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
МОДУЛЬ 1. Історія педагогіки			
1.	Виховання і навчання у державах Стародавнього Сходу. Виховання і школа в Стародавньому Римі.	1	4
2.	Педагогіка і школа епохи Реформації: Вольфганг Ратке, Філіпп Мелангтон, Йоганн Штурм.	2	8
3.	Педагогічні ідеї у творах раних утопістів. Педагогічні ідеї К. Гельвеція та Д. Дідро.	2	4
4.	Педагогічна діяльність і педагогічні ідеї Ф. Фребеля.	2	3
5.	Педагогічна діяльність та педагогічні ідеї Ф.-А. Вандера.	2	2
6.	Філантропічна діяльність Р. Оуена. Проблеми педагогіки в соціальному вченні Ш. Фур'є.	2	4
7.	Особливості розвитку освітньої справи в провідних зарубіжних країнах.	2	5
8.	Педагогічна діяльність і педагогічні ідеї Ю. Дрогобича і П. Русина.	2	3
9.	Освітня діяльність і педагогічні ідеї М. Смотрицького, Л. Зизанія, К. Ставровецького, Є. Славенецького.	2	3
10.	Освіта за часів козаччини.	2	7
11.	Педагогічні ідеї Т. Шевченка.	2	2
12.	Просвітницька діяльність та педагогічні ідеї Ю. Федьковича.	2	2
13.	Навчальні книги К. Ушинського.	2	2
14.	Педагогічна думка України другої половини ХІХ століття.	2	2
15.	Педагогічна діяльність та освітньо-виховні погляди С. Русової.	2	2
16.	І. Огієнко – фундатор українського шкільництва.	2	2
17.	Особливості роботи шкіл України у воєнних умовах.	2	2
	Разом за I модулем	33	54
МОДУЛЬ 2. Педагогіка			
1.	Актуальні проблеми сучасної педагогіки. Проблема ідеалу вчителя в працях педагогів-класиків та народних просвітителів. Поняття «ідеальний педагог». Зустріч зі вчителями школи.	4	8
2.	Народна педагогіка про чинники формування особистості. Зарубіжні теорії розвитку та формування особистості. Ознайомлення учнів з навчально-виховним середовищем школи.	4	15
3.	Соціологічні, проєктивні та математичні методи дослідження.	5	4

	Зародження ідеї про всебічний розвиток особистості.	2	7
4.	Видатні педагоги про самовиховання особистості.	3	7
5.	В. О. Сухомлинський про важковиховуваність учнів.	2	5
6.	Народна педагогіка про принципи виховання.	9	7
7.	Народна педагогіка про методи виховання.	4	8
8.	Народна педагогіка про зміст виховання. В. О. Сухомлинський про естетичне виховання засобами природи та мистецтва.	2	7
9.	Робота з профілактики правопорушень серед учнівської молоді.	2	8
10.	Методика проведення годин класного керівника. Складіть сценарій виховного заходу на довільну тему, обґрунтуйте його доцільність.	9	7
11.	Проблема колективу в педагогічній спадщині педагогів-класиків. Дитячі та юнацькі громадські організації, основні напрямки їх діяльності.	4	8
12.	Видатні педагоги про сімейне виховання. Народна педагогіка про сімейне виховання.	6	7
13.	Українська народна дидактика, її мета, завдання та зміст. Актуальні проблеми сучасної дидактики (збір та аналіз матеріалів періодики, практики, науково-методичної літератури). Використовуючи факти з предмета вашої спеціальності охарактеризуйте функції навчання. Підготуйте виступ.	4	6
14.	Аналіз зарубіжних концепцій навчання.	2	7
15.	Народна педагогіка про принципи навчання. Принципи навчання в дидактичній системі Я. А. Коменського.	5	8
16.	Проаналізуйте пояснювальну записку навчальної програми з фахової дисципліни. Сформулюйте головні завдання, що стоять перед навчальною дисципліною. Складіть анотацію на підручники та посібники з фахової дисципліни для учнів загальноосвітньої середньої освіти.	6	7
17.	Проблема стимулювання пізнавальної активності учнів на уроках з фахової дисципліни (огляд педагогічної преси).	2	8
18.	Основні технології навчання в сучасній школі.	2	7
	Теоретичне обґрунтування класно-урочної системи навчання в працях Я.А. Коменського.	2	4
19.	Урок як форма навчання нової школи	4	4
20.	Характеристика 12-бальної системи оцінювання знань.	4	7
21.	Огляд державних документів про освіту.	4	7
23.	Управління закладами загальної середньої освіти.	4	4
	Закон України «Про загальну середню освіту». Стаття 40.	3	3
24.	Основні проблеми творчої праці педагога; Узагальнення вчителем власного педагогічного досвіду.	3	7
	Разом за модулем II	101	158
	Разом за двома модулями	134	212

Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється на семінарських заняттях.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи
на семінарських та практичних заняттях**

1–2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацювати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальна робота

Тематика індивідуальних навчально-дослідницьких завдань

1. Взаємозв’язок культури й освіти у доісторичних світових цивілізаціях.
2. Порівняльний аналіз думок (поглядів) грецьких, римських і східних філософів щодо виховання особистості.
3. Характеристика змісту освіти й виховання у перших школах (порівняльний наліз).
4. Становлення виховання дітей у доісторичний період з ХХ ст. до н.е. до поч. н.е.
5. Науково-педагогічний доробок Я.-А. Коменського.
6. Я.-А. Коменський і Україна.
7. Педагогічні погляди К.Д. Ушинського.
8. Просвітницька діяльність і педагогічні погляди М.С. Грушевського.
9. Діяльність громадських товариств у царині освіти та шкільництва на початку ХХ ст.
10. Складіть хронологічну таблицю основних праць К.Д. Ушинського.
11. Які проблеми в організації шкільного навчання розкриває автор?
12. Головні причини незадовільного стану освіти. Якою мовою повинно здійснюватися навчання в школах України?
13. Чи є дана теза актуальною на сучасному етапі? «Чому ж то воно так, що на Україні не вчать дітей по-нашому, як треба?» (див.: Історія української школи і

- педагогіки : хрестоматія / [упоряд. О. О. Любар]; за ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – С. 370–371).
14. Підготуйте індивідуально-творче завдання про життя і педагогічну діяльність галицьких педагогів.
  15. Освіта до часу хрещення України-Русі.
  16. Українська мова в Київській Русі. Порівняльний аналіз систем виховання й освіти в Київській Русі та в країнах середньовічної Європи.
  17. Пам'ятки педагогічної літератури Київської держави.
  18. Напишіть твір-роздум на тему «Незалежність Київської Русі та розвиток освіти».
  19. Прочитайте та проаналізуйте «Слово одного калуягера про читання книг» Іоанна Грiшного», «Слово про закон і благодать» Іларіона.
  20. Народна педагогіка як золотий фонд педагогіки наукової.
  21. Родинна педагогіка як педагогічне явище.
  22. Духовна педагогіка: роль і значення.
  23. Світська педагогіка як педагогічне явище.
  24. Роль виховання у формуванні особистості.
  25. Вплив соціальних та біологічних чинників на процес виховання.
  26. Соціальне середовище та його вплив на процес виховання.
  27. Вивчіть та проаналізуйте міжособистісні відносини в учнівському колективі одного із класів школи, де ви навчалися. Складіть психолого-педагогічну характеристику учнівського колективу.
  28. Проблема мети та ідеалу виховання: Г. С. Сковорода, К. Д. Ушинський, О. В. Духнович, Т. Г. Шевченко, І. Я. Франко, Г. Г. Ващенко, А. С. Макарєнко, В. О. Сухомлинський.
  29. Самовиховання: історія, теорія, методика.
  30. Перевиховання: історія, теорія, методика.
  31. Проблема вивчення рівня вихованості особистості.
  32. Проблема вивчення рівня вихованості учнівської групи.
  33. Педагогічна занедбаність як соціально-педагогічне явище.
  34. Важковиховуваність: психолого-педагогічні та соціальні проблеми.
  35. Комплексний підхід щодо використання принципів виховання в освітньому процесі школи.
  36. Проблема оптимального вибору методів виховання.
  37. Проблема застосування методів виховання в умовах гуманізації школи.
  38. Загальнолюдські цінності виховання.
  39. Національне виховання, його пріоритети.
  40. Питання морального виховання в народній педагогіці.
  41. Народна педагогіка про трудове виховання.
  42. Проблема всебічного гармонійного виховання в її історичному розвитку. Язик між моральним та трудовим вихованням.
  43. Аналіз типів виховання в залежності від мети виховання.
  44. Перспективні форми виховної роботи та особливості їх використання в національній школі.
  45. Сучасні передові технології в виховній роботі школи.
  46. Застосування засобів виховання в діяльності класного керівника
  47. Заклади позашкільної освіти .
  48. Вивчіть та проаналізуйте міжособистісні відносини в учнівському колективі одного із класів школи, де ви навчалися.
  49. Проведіть опитування школярів з метою виявлення їх ставлення до сім'ї, членів сім'ї. Для цього складіть перелік запитань і завдань для учнів.
  50. Актуальні проблеми розвитку дидактики в системі національної педагогічної думки.

51. Тенденції розвитку сучасної дидактики в зарубіжній педагогіці.
52. Навчання і розвиток особистості.
53. Шляхи і засоби формування мотивів навчання.
54. Шляхи реалізації принципів навчання в умовах сучасної школи.
55. Особливості формування пізнавальних інтересів учнів.
56. Проблемне навчання з погляду соціальних завдань формування особистості.
57. Модульне навчання та його особливості.
58. Аксиоматичний характер педагогічних процесів.
59. Сутність основних принципів навчання та правила їх реалізації.
60. Напрямки реформування змісту освіти в закладах освіти України.
61. Досвід диференціації змісту освіти в світовій освітянській практиці.
62. Особливості побудови навчальних планів в загальноосвітніх школах та закладах освіти нового типу.
63. Характеристика змісту та змін навчальних програм /за фахом/.
64. Проблема класифікації методів навчання.
65. Творчий підхід до застосування методів навчання в сучасній школі.
66. Проблема вибору оптимальних методів навчання.
67. Вплив системи методів навчання на розвиток мислення учнів.
68. Особливості застосування в навчальному процесі методів проблемного навчання.
69. Особливості становлення та розвитку форм навчання в історії школи та педагогічної науки.
70. Історичні етапи розвитку освіти в Україні.
71. Інноваційні процеси у загальноосвітній школі.
72. Розвиток класно-урочної системи навчання.
73. Психолого-педагогічні вимоги до сучасного уроку.
74. Проблема моделювання уроків.
75. Методика і техніка оцінки навчальної діяльності учнів.
76. Методика і техніка підготовки вчителя до уроку.
77. Використання аналогій в навчальному процесі.
78. Діалогічні методи на уроці.
79. Особливості застосування монологічних методів на уроці.
80. Організація самостійної роботи учнів.
81. Особливості аналізу і оцінки педагогами-новаторами навчальної діяльності учнів.
82. Виховна функція оцінки.
83. Модульно-рейтингова система навчання.
84. Історія розвитку теорії та практики використання оцінок в навчальному процесі.
85. Особливості застосування тематичного підходу до оцінки знань, умінь та навичок учнів.
86. Вивчення результатів процесу навчання.
87. Тестовий метод дослідження результатів навчання, діагностика навчального процесу.
88. Гуманізація відносин в процесі внутрішньошкільного управління.
89. В. О. Сухомлинський про управління школою.
90. Педагогічні конфлікти, шляхи їх попередження.
91. Особистісно-професійні риси керівника закладу освіти.
92. Забезпечення якісного контролю в закладі загальної середньої освіти.
93. Нетрадиційні форми методичної роботи в школі.
94. Інноваційна діяльність в закладах загальної середньої освіти.
95. Особливості інноваційної праці вчителя.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного та творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату обсягом до 10 арк.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5-ти хв.).
4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів –10 та 15.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1 бал – студент має початковий рівень знань і не виявляє інтерес до навчального матеріалу; механічно відтворює зміст відповідного параграфу підручника/посібника; копіює певне завдання без будь-яких власних висновків та узагальнень;

2 бали – студент виявляє первинний інтерес до навчального матеріалу; має фрагментарні навички в роботі з підручником, але самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання;

3 бали – студент знає близько половини навчального матеріалу і здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; описує явища, процеси без пояснень їх причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, але слабо орієнтується в поняттях;

4 бали – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, але відтворює його з помилками та неточностями; здатен з помилками й неточностями дати визначення основних понять; відповіді на додаткові питання непослідовні та нелогічні;

5 балів – студент має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу; формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен за необхідності використовувати наочні матеріали;

6 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена;

7 балів – студент самостійно відтворює домінуючу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати набуті знання при розв'язуванні психологічних задач; користується додатковими джерелами;

8 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє застосовувати засвоєний матеріал у стандартних ситуаціях;

9 (7) балів – студент уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних теоретичних положень; самостійно користується додатковими джерелами; свідомо контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми;

10 балів – знання студента є достатньо повними; він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно описує певні явища з точки зору їх смислового взаємозв'язку; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими фрагментарними неточностями;

11 балів – студент уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити самостійні висновки; загалом належною мірою контролює власну учбову діяльність;

12 (8) балів – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатен використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали;

13 балів – студент самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен прийняти іншу позицію як альтернативну щодо власної;

14 (9) балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

15 (10) балів – студент вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі; активно розвиває свої обдарування та нахили; вільно висловлює перспективи у відповідній сфері досліджень.

8. Методи навчання

Лекції (традиційні, лекції-презентації із застосуванням ІКТ), пояснення, розповідь, відеофільми, педагогічні дослідження, семінарські заняття із розв'язуванням творчих та практичних завдань, педагогічних задач, моделювання навчально-виховного процесу або його фрагментів, пізнавальні ігри, вивчення матеріалів передового педагогічного досвіду, реферати, інструктаж, дискусія, диспут, вправи, ілюстрування, демонстрація, робота з літературою, навчальний проект.

9. Методи контролю

Поточні форми контролю: усне опитування, поточне тестування, оцінювання творчих завдань, проектів, самостійної роботи, ІНДЗ.

Підсумковий контроль – екзамен, залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

МОДУЛЬ 1. Історія педагогіки.

МОДУЛЬ 2. Педагогіка

II семестр

ЗМ 1 (1-5)	ТК	ЗМ 2 (1-3)	ТК	ЗМ 3 (4-7)	ТК	ЗМ 4 (8-10)	ТК	ЗМ 5 (12-13)	ТК	ІНДЗ	Всього
25	20	15	20	20	20	15	20	15	20	10	200

Примітка. Рішення кафедри (протокол № 1 від 31 серпня 2018 року): на підставі того, що дисципліна викладається 4 години в тиждень, передбачити наступне оцінювання: тематичний контроль – 20 балів, поточне оцінювання 5 – балів, ІНДЗ – 10 балів.

III семестр

ЗМ 6 (14-18)	ТК	ЗМ 7 (19-22)	ТК	ІНДЗ	Сума
25	20	20	20	15	100

Шкала оцінювання знань та вмінь студентів під час підсумкового контролю

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
A	Відмінно	90 – 100
B	Добре	82 – 89
C	Добре	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74
E	Задовільно	60 – 66
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі і системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички,

досягнення педагогічної науки; вмiє пов'язати теорiю з практикою; володiє культурою викладу iнформацiї, мова студента грамотна.

Оцiнка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє мiцнi, повнi, ґрунтовнi знання навчально-програмованого матерiалу; демонструє розумiння основоположних теорiй i фактiв, вмiння аналізувати, порiвнювати i систематизувати iнформацiю, встановлювати зв'язок з обраною професiєю та робити висновки; використовує загальновiдомi докази у власнiй аргументацiї; вiльно застосовує матерiал у стандартних ситуацiях; вiдповiдь студента в цiлому правильна, логiчна та достатньо обґрунтована, однак при вiдповiдi та виконаннi практичних завдань допускає несуттєвi помилки; рiвень мовленнєвої культури вiдповiдає загальноприйнятим нормам.

Оцiнка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання i розумiння основних положень навчального матерiалу, проте його знання недостатньо глибокi i осмисленi; вiдповiдь на рiвнi загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логiчностi i послiдовностi викладу матерiалу; виявляє вмiння частково аналізувати навчальний матерiал, порiвнювати i робити певнi, але неконкретнi i неточнi висновки; не вмiє пов'язати теоретичнi положення з практикою; має фрагментарнi навички в роботi з джерелами iнформацiї; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцiнка Д «3» («задовiльно») (67–74): студент фрагментарно вiдтворює незначну частину навчального матерiалу; має нечiткi уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарнi знання фактичного матерiалу; викладає матерiал уривчастими реченнями, при вiдповiдi допускає суттєвi помилки, якi не здатен виправити пiсля коректування запитань; недостатньо володiє розумовими операцiями; вiдсутнi умiння i навички у роботi з джерелами iнформацiї; не вмiє логiчно мислити i викласти свою думку.

Оцiнка Е «3» («задовiльно»): (60–66): має мiнiмально достатнi знання з дисциплiни, зi значними помилками; у загальному недостатньо орiєнтується у теоретичних ключових поняттях змiстового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання в практичних ситуацiях.

Оцiнка FХ «2» («незадовiльно»): (35–59) (з можливістю повторного складання): з обов'язковим повторним курсом) – не має мiнiмально достатнiх знань з дисциплiни; погано або зовсiм не орiєнтується у теоретичних ключових поняттях змiстового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань в практичних ситуацiях.

11. Методичне забезпечення

Ефективна реалiзацiя програми передбачає:

- державнi закони, нормативнi документи, концепцiї нацiонального виховання, навчальнi пiдручники, навчально-методичнi посiбники для навчальних педагогiчних закладiв, монографiї;

- навчальнi програми та методичнi рекомендацiї до них;

- перiодичнi публiкацiї з актуальних питань, посiбники, розробленi для студентiв (тематичнi розробки модулiв, структурно-логiчнi схеми навчальних тем, приклади конспектiв занять i зразки творчих робiт, таблицi з орiєнтовним плануванням, методичнi рекомендацiї до написання IНДЗ та iншi);

- iнтерактивний комплекс слайдiв до окремих тем (виконання в програмi Microsoft Power Point).

12. Рекомендована література

Базова:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посібник для студентів ВНЗ / Н. П. Волкова. – [2-ге вид., перероб., доп.]. – К. : Академвидав, 2007. – 615 с.
2. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І. В. Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 624 с.
3. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах. Книга ІІ. Школа освіта і педагогічна думка в Україні : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І. В. Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 1032 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І. В. Зайченко. – [2-ге вид.]. – К. : Освіта України, 2008. – 526 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник для студентів ВНЗ / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2007. – 447 с.
6. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посібник / Н. Є. Мойсеюк. – [5-е вид., випр. і доп.]. – К. : «КДНК», 2007. – 615 с.
7. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посібник / Н. Є. Мойсеюк. – К. : «КДНК», 2003. – 528 с.
8. Педагогіка : хрестоматія / Уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 700 с.
9. Педагогіка : навч. підручник / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 419 с.
10. Педагогіка : навч. підручник / Уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посібник / М. М. Фіцула. – К. : «Академія», 2001. – 528 с.
12. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

Допоміжна:

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підручник для студентів ВНЗ / Л. В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. – Назва з екрана.
3. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / Упор. О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя. – К. : П-во «Знання», 2003. – 447 с.
4. Коваленко Є. І. Історія зарубіжної педагогіки: хрестоматія, навч. посібник для студентів ВНЗ / Є. І. Коваленко, Н. І. Белкіна; за ред. Є. І. Коваленка. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 664 с.
5. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагогічна газета. – 2000. – № 6. – С. 4–5.
6. Концепція загальної середньої освіти (12 річна школа) // Початкова школа. – 2002. – № 2. – С. 1–5; № 2. – С. 1–6.
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посібник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання, 2006. – 311 с.
8. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник / В. І. Лозова, Г. В.Троцько. – Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – [2-е вид. випр., доп.]. – Харків: «ОВС», 2002. – 236 с.
9. Любар О. О. та ін. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник / О. О. Любар. – К. : Т-во «Знання». КОО, 2003. – 447 с.
10. Мазоха Д. С. Педагогіка : навч. посібник для студентів ВНЗ / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.

11. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посібник / С. П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
12. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посібник для студентів ВНЗ / І. В. Малафіїк. – К. : Кондор, 2005. – 398 с.
13. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка : навч. посібник / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа. – К. : МАУП, 2002. – 172 с.
14. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : навч. посібник / Л. А. Медвідь. – К. : Вікор, 2003. – 335 с.
15. Мосіяшенко В. А. Історія педагогіки України в особах : навч. посібник / В. А. Мосіяшенко, О. І. Курок, Л. В. Задорожна. – Суми: Універсальна книга, 2005. – 266 с.
16. Нова українська школа. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. — Назва з екрана. Омеляненко В. Л. Настільна книга класного керівника. — Х. : Вид. група «Основа», 2007. — 328 с.
17. Омеляненко В. Л. Педагогіка : завдання і ситуації : практикум / В. Л. Омеляненко, А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк. — [2-ге вид., випр.]. — К. : Знання-Прес, 2006. — 423 с.
18. Онишків З. М. Основи школознавства : навч. посібник / З. М. Онишків. — Тернопіль, 2003. — 176 с.
19. Педагогіка : хрестоматія / Уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. — [2-ге вид.]. — К. : Знання-Прес, 2006. — 700 с.
20. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн та ін. — К. : Вища шк., 2004. — 422 с.
21. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти // Завуч. — 2003. — № 7. — С. 1–2.

13. Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.library.edu.ua/net/scientific_information_work/suhomlynskiy
2. Посилання на популярні педагогічні Інтернет-ресурси [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://sloboda.at.ua/publ/sajti_institutiv_pisljadiplomnoji_pedagogichnoji_osviti/1-1-0-68
3. Збірник наукових праць «Педагогіка 2010». [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://bdpu.org/news/new060410>
4. Сайти для педагогів: новини, публікації, електронні бібліотеки, форуми. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://krok.org.ua/rod-ukr.php>
5. Педагогічні журнали, газети. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dir.meta.ua/.../education-news/>
6. Семінар педагогів-організаторів. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vinmetodosvita.ho.ua/241-seminar-pedagogiv-organizatoriv.html>
7. Електронний архів журналу «Педагогічний вісник». [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/.../08knapop.htm>
8. Електронні журнали та газети – Портал сучасних педагогічних ресурсів. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_e_magazines
9. Електронна онлайн-бібліотека. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://readbookz.com/books/172.html>
10. Електронна бібліотека з практичної педагогіки. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://freebooks.net.ua/uchebnyki/humanitarni/othera/52071-m.drjebbl-i-dzh.stringer-putevoditel-po.html>